

Dr. Ferge Zsigmond*

PRIVÁT MÁSZOLAT A FELHŐBEN – AZ EURÓPAI BÍRÓSZÁG ÍTÉLETÉRŐL AZ AUSTRO-MECHANA GMBH KONTRA STRATO AG-ÜGY¹ ÖSSZEFÜGGÉSÉBEN

I. BEVEZETÉS

I.1. Jelen ügy kapcsán, „valahol a felhőben”

A leginkább a „*cloud computing*” nevéen ismert felhőalapú számítástechnika a megosztott, konfigurálható informatikai eszközökhöz valamilyen távközlési hálózaton keresztül igény szerint önkiszolgáló alapon különböző formákban biztosít hozzáférést, amely egyben az informatikai infrastruktúra delokalizációját is jelenti.

E szolgáltatás lényege annak biztosítása, hogy a felhasználó meghatározott tárolókapacitással rendelkezik anélkül, hogy joga lenne ahhoz, hogy a tartalmakat meghatározott szerveren vagy szervereken tárolja. Joga csupán arra korlátozódik, hogy hozzáférhet a szolgáltatónak a „valahol a felhőben” lévő tárolókapacitásához. Vagyis a tárhelyszolgáltató nem adathordozókat ruház át az ügyfeleire, hanem – szolgáltatásként – online tárolókapacitást bocsát rendelkezésükre.

Ezek a tárhelyek általában a kedvezményezett magáncélú használatára szolgálnak, azonban megosztási funkciókat is tartalmazhatnak. A felhőben tárolt adatok a szerzői jogi védelem alatt álló művekről az e szolgáltatások felhasználói által a magáncélú többszörözésre vonatkozó kivétel keretében készített másolatokat is tartalmazhatnak. Ugyanakkor a másolatot készítő számára közvetlenül hozzáférhető többszörözőberendezés használatával ellentétben a felhőben történő többszörözés általában a tárolási szolgáltatás nyújtója vagy más személy beavatkozását teszi szükségessé.

Helyénvaló tehát a kérdés, hogy ilyen helyzetben a többszörözés még mindig a magáncélú többszörözésre vonatkozó kivétel kedvezményezettje „által” valósul-e meg, ahogyan azt a szabályozás előírja.²

* A szerző ügyvéd, külkereskedelmi szakjogász.

¹ 2022. március 24-i, a Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte GmbH kontra Strato AG-ítélet, C-433/20. ECLI:EU:C:2022:217 (a továbbiakban: ítélet).

² Maciej Szpunar főtanácsnoknak a VCAST Limited kontra R. T. I. SpA ügyben tett indítványa 1–3 pont.

A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001/29/EK irányelv³ egy konkrét rendelkezésének értelmezésére irányult.

Az irányelv célja, hogy a szerzői és szomszédos jogokról szóló jogszabályt – a szellemi tulajdon magas szintű védelme mellett – a műszaki fejlődéshez, különösen az információs társadalomhoz igazítsa. Ennek érdekében összehangolja a szerzőknek és a szomszédos jogok jogosultjainak biztosított fő jogokat (a többszörözési jogot, a művek nyilvánossághoz közvetítésének jogát és a terjesztési jogot) és – kisebb mértékben – az e jogok alóli kivételeket és korlátozásokat, a műszaki intézkedések és a jogkezelési adatok, szankciók és jogorvoslati lehetőségek védelmét is.

Előírása szerint az EU tagállamainak biztosítaniuk kell a szerzők arra vonatkozó kizárólagos jogát, hogy engedélyezzék vagy megtiltsák műveik nyilvánossághoz közvetítését. Ez magában foglalja azt is, hogy műveiket a nyilvánosság számára oly módon tegyék hozzáférhetővé, hogy a nyilvánosság tagjai bármely időben és helyen azokhoz hozzáférhessenek. A terjesztési jog kimerül az EU-n belül, ahol a mű első eladását vagy tulajdonjogának más módon való első átruházását az Unión belül a jogosult vagy annak hozzájárulásával más végezte.

A kivételek és korlátozások tekintetében az irányelv kimerítő felsorolást ad a jogok alóli kivételekről és korlátozásokról a védett tartalmak különleges körülmények közötti felhasználásának megkönnyítése érdekében. Kötelezően betartandó kivételt tartalmaz a többszörözési jog alól bizonyos ideiglenes többszörözési tevékenységek tekintetében, amelyek valamely műszaki eljárásnak elválaszthatatlan és lényeges részét képezik –, ideiglenes példányok, – és amelyek célja, hogy lehetővé tegyék harmadik személyek között hálózaton, köztes szolgáltató által végzett átvitelt, vagy valamely mű vagy más, védelem alatt álló téma jogszerű felhasználását.

A többszörözési jog és a nyilvánossághoz való közvetítési jog alóli többi kivétel és korlátozás alkalmazása opcionális. Amennyiben a tagállamok kivételeket és korlátozásokat írnak elő a többszörözési jogra vonatkozóan, hasonló kivételeket írhatnak elő a terjesztési jog tekintetében is.

Jogi védelmet kell biztosítaniuk a művekkel vagy más, védelem alatt álló teljesítményekkel kapcsolatos hatásos műszaki intézkedések megkerülése ellen. Ez a jogi védelem olyan eszközök gyártására, behozatalára, forgalmazására és értékesítésére, illetve szolgáltatások nyújtására is vonatkozik, amelyek hozzájárulnak a technológiai intézkedések megkerüléséhez.

³ 2001/29/EK irányelv az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról (a továbbiakban: irányelv).

Az Európai Parlament és a Tanács a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról szóló 2019/790 irányelve⁴ a 2001/29/EK irányelvet módosította.

A módosító irányelv az e téren jelenleg hatályos irányelvekben, különösen a 96/9/EK,⁵ a 2000/31/EK,⁶ a 2001/29/EK, a 2006/115/EK,⁷ a 2009/24/EK,⁸ a 2012/28/EU⁹ és a 2014/26/EU¹⁰ európai parlamenti és tanácsi irányelvben foglalt szabályokon alapul, és azokat kiegészíti. Az irányelv rendelkezéseinek megfogalmazása az EUB (az Európai Unió Bírósága, Court of Justice of the European Union) korábbi e tárggyal kapcsolatos ítélezési gyakorlatára épül.¹¹

Az irányelv 24. cikke egyértelműen rendelkezik arról, hogy a tagállamok hivatkozhatnak a 2001/29/EK irányelvben meghatározott kivételekre és korlátozásokra, amelyek a nyilvánosan hozzáférhető könyvtárak, oktatási intézmények vagy múzeumok, illetve levéltárak által végzett többszörözési cselekményekre, valamint ennek megfelelően kizárólag szemléltetési célú oktatási vagy tudományos kutatási célokra vonatkoznak, a 2019/790/EK irányelvben meghatározott kivételek és korlátozások sérelme nélkül.¹²

⁴ A 2019/790/EU irányelv (2019. április 17.) a szerzői és szomszédos jogokról az EU digitális egységes piacon.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 96/9/EK irányelve (1996. március 11.) az adatbázisok jogi védelméről.

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv).

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/115/EK irányelve (2006. december 12.) a bérleti jogról és a hasznokölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról.

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/24/EK irányelve (2009. április 23.) a számítógépi programok jogi védelméről.

⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/28/EU irányelve (2012. október 25.) az árva művek egyes megengedett felhasználási módjairól.

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/26/EU irányelve (2014. február 26.) a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről.

¹¹ 2011. november 24 i Scarlet Extended SA kontra Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL-ítélet C 70/10, EU:C:2011:771; 2012. február 16. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) kontra Netlog NV-ítélet, C 360/10, EU:C:2012:85 és a 2019. október 3 i Eva Glawischnig-Piesczek kontra Facebook Ireland Limited-ítélet C 18/18, EU:C:2019:821.

¹² 5. cikk (2) bekezdés c) pont, 5. cikk (3) bekezdés a) pont.

Jelen ügy nem az első az EUB „felhővel” kapcsolatos ügyeinek sorában,¹³ és mivel az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a felmerült probléma újabb aspektusára mutatott rá, így ezen a területen az ítélkezési gyakorlat némi pontosításra szorult.¹⁴

1.2. Az ítéletnél maradva

A bécsi regionális felsőbbíróság – az Oberlandesgericht Wien – az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH (a továbbiakban: Austro-Mechana) szerzői jogi közös jogkezelő szervezet és a németországi székhelyű, felhőalapú adattárolási szolgáltatást nyújtó Strato AG társaság (a továbbiakban: Strato) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztette elő. Az előterjesztő bíróság kérdése arra irányult, hogy a Strato köteles-e üres-hordozó-jogdíjat fizetni az általa Ausztriában természetes személyek részére magáncélra biztosított felhőalapú tárolókapacitás igénybevételéért.

A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem újabb alkalmat adott az EUB-nek arra, hogy a magáncélú másolat természetes személy által digitális környezetben történő készítésének és különösen a szerzői jogi védelem alatt álló tartalmak felhőben történő többszörözésének vagy tárolásának kérdését ismételten megvizsgálja.

Az ügy kapcsán mindenképpen hangsúlyozni kell, hogy ha valamely tagállam a „magáncélú többszörözés” 2001/29 irányelv 2. cikkében foglalt, a kizárólagos többszörözési jog alóli kivételét az ezen irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontja alapján elfogadta, akkor e többszörözés jogszerű, feltéve, hogy a jogosult méltányos díjazásban részesül.

A kivételek és korlátozások között szereplő rendelkezés szerint a tagállamok a 2. cikkben szabályozott többszörözési jog alól kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg bármely hordozóra természetes személy által magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözés tekintetében, feltéve hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek. A díjazás meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy az érintett

¹³ 2009. július 16-i Infopaq International-ítélet, C-5/08, EU:C:2009:465; 2010. október 21-i Padawan-ítélet, C-467/08, EU:C:2010:620; 2011. június 16-i Stichting de Thuis kopie-ítélet, C-462/09, EU:C:2011:397; 2013. június 27-i VG Wort egyesített ügyek-ítélet, C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:34.; 2013. július 11-i Amazon.com International Sales és társai-ítélet C-521/11, EU:C:2013:515; 2014. április 10-i ACI Adam és társai-ítélet, C-435/12, EU:C:2014:254; 2014. június 5-i Public Relations Consultants Association-ítélet, C-360/13, EU:C:2014:1195; 2015. március 5-i Copydan Båndkopi-ítélet, C-463/12, EU:C:2015:144; 2015. november 12-i Hewlett-Packard Belgium-ítélet, C-572/13, EU:C:2015:750; 2016. április 21-i Austro-Mechana-ítélet, C-572/14, EU:C:2016:286; 2016. szeptember 22-i Microsoft Mobile Sales International és társai-ítélet, C-110/15, EU:C:2016:717; 2017. november 29-i VCAST Limited és az RTI SpA-ítélet C-265/16, EU:C:2017:913; 2019. december 19-i Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers-ítélet, C-263/18, EU:C:2019:1111; 2021. április 15-i Eutelsat-ítélet, C-515/19, EU:C:2021:273.

¹⁴ Gerard Hogan főtanácsnoknak az Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH kontra Strato AG C-433/20. sz. ügyben tett indítványa (a továbbiakban: indítvány) 4. pont.

művel vagy más védelem alatt álló teljesítménnyel kapcsolatban alkalmaztak-e a 6. cikkben meghatározott műszaki intézkedést.

A jelen ügyben az EUB feladatát annak vizsgálata képezte, hogy a magáncélú többszörözésre vonatkozó kivétel a szerzői jogi védelem alatt álló tartalmakról a természetes személyek által magáncélra készített másolatokra is alkalmazható-e, és ha igen, milyen mértékben, pontosabban, hogy jogosult-e a szerzői jogi védelem alatt álló anyagot jogszerűen birtokló természetes személy arra, hogy ezen anyagról pusztán magáncélra másolatot készítsen, és azt díjfizetés ellenében felhőalapú számítástechnika segítségével egy kereskedelmi szerve- ren tárolja, és ha igen, milyen díjat kell a szerzői jog jogosultjának megfizetni.

Különösen mivel a természetes személyek már fizethettek díjat az okostelefonokhoz, tabletekhez vagy számítógépekhez hasonló olyan eszközök, készülékek vagy adathordozók megvásárlásakor, felmerül a kérdés, hogy az internetszolgáltatóknak kell-e olyan (további) díjat fizetniük, amely 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése *b*) pontjában előírt „méltányos díjazás” révén lehetővé teszi ugyanazon tartalmak felhőben való tárolását.

Korábban a választott adathordozók olyan kézzelfogható „üres” adattárolók voltak, mint például az audio- és videokazetták, majd a CD-k és DVD-k, legutóbb pedig az USB-kulcsok. A felhőalapú tárhelyszolgáltatások mellett már olyan eszközöket is használnak, mint a számítógépek, okostelefonok és külső merevlemezek.¹⁵

II. AZ ÜGY TÉNYÁLLÁSA, A FELEK ÉS AZ ELJÁRÓ OSZTRÁK BÍRÓSÁGOK ÁLLÁSPONTJA

A felperes az Austro-Mechana szerzői jogi közös jogkezelő szervezet, amely saját nevében, azonban az általa képviselt jogdíjjogosultak érdekében és nevében letéteményesként gyakorolja többek között a szerzői jogról szóló osztrák törvény,¹⁶ (a továbbiakban: UrhG) jelen eljárásban alkalmazott változata 42b. cikkének (1) bekezdése alapján járó díjazáshoz való törvényes jogokat.¹⁷ A többi közös jogkezelő szervezet¹⁸ esetében ugyanezek a feladatok megfelelően irányadók.

Az UrhG 42b. §-a (1) bekezdése szerint „[h]a a ... mű esetében jellegénél fogva számítani kell arra, hogy valamely adathordozón történő rögzítéssel ... saját vagy magáncélra több-

¹⁵ Indítvány 7. pont.

¹⁶ A szerzői jogról szóló osztrák törvény az 1936. április 9-i Urheberrechtsgesetz.

¹⁷ Az UrhG 42b. § „(1) Ha a ... mű esetében jellegénél fogva számítani kell arra, hogy adathordozón történő rögzítéssel ... magáncélból többszörözni fogják, a szerzőt méltányos díjazás illeti meg (üreshordozó-jogdíj), amennyiben bármely típusú, ilyen többszörözésre alkalmas adathordozót üzletszerűen belföldi forgalomba hoznak.”

¹⁸ Literar-Mechana Wahrnehmungsgesellschaft für Urheberrechte, Gesellschaft m.b.H.; VAM Verwertungsgesellschaft für audiovisuelle Medien GmbH; a VdFS – Verwertungsgesellschaft der Filmschaffenden registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung; Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH.

szörözni fogják, akkor a szerző méltányos díjazásra jogosult (üreshordozó-jogdíj), amennyiben bármely típusú, ilyen többszörözésre alkalmas adathordozót üzletszerűen belföldi forgalomba hoznak.”

Már a jelen ügyet megelőzően – saját és magáncélra történő többszörözés céljából – megjelent a piacon a nagy kapacitású merevlemezek „cloud” („felhő”) használata, amelyeket harmadik személyek üzemeltetnek üzleti és magánügyfelek számára. Az ügy alperese is egy ilyen „HiDrive” néven azonosítható szolgáltatást üzemeltetett. A szolgáltató leírása szerint a felhőalapú tárhely „egy olyan gyorsan működő és olyan egyszerűen használható virtuális memória, mint egy (külső) merevlemez”.

Az *Austro-Mechana* a bécsi kereskedelmi bírósághoz, a Handelsgericht Wienhez fordult elszámolás (43 200 euró), valamint „bármely típusú adathordozóra” vonatkozó díjazás (5000 euró) megfizetése iránti kérelemmel, azzal az indokkal, hogy a Strato „HiDrive” néven ismert olyan szolgáltatást nyújt üzleti ügyfeleinek és magánügyfeleinek, amely révén tárhelyet bocsát a rendelkezésükre a felhőalapú számítástechnika (*cloud computing*) keretében, hivatkozva arra, hogy az érintett közös jogkezelő szervezetek az UrhG 42b. §-ának (1) bekezdése alapján őket megillető díjigények érvényesítésével is megbízták, és ezen igényeket rá engedményezték.

A *Strato felperes* kifogásolt szolgáltatását azzal reklámozta, hogy a tárhely „elegendő helyet biztosít a fényképek, zene és filmek egyetlen helyen történő központi elhelyezésére”. A kérdést előterjesztő bíróság ismertetéséből azonban nem tűnt ki, hogy a Strato természetes személyek számára magáncélra a felhőalapú tárolókapacitáson kívül más szolgáltatásokat is nyújtott volna.

Az eset kapcsán megállapítást nyert, hogy az UrhG 42b. §-ának (1) bekezdésében szereplő szövegrészt már a szóhasználata alapján szándékosan általánosan fogalmazták meg,¹⁹ így az üreshordozó-jogdíj akkor is alkalmazandó, ha bármely típusú adathordozó – bármilyen módon és bármilyen formában – üzletszerűen belföldi „forgalomba kerül”. Ez a szóhasználat a tárhelyek felhőalapú rendelkezésre bocsátását is magában foglalja, nem a fizikai terjesztésre utal, hanem szándékosan lehetőséget ad minden olyan művelet figyelembevételére, amely végeredményben belföldön saját vagy magáncélra történő többszörözés céljából tárhelyet bocsát a felhasználók rendelkezésére.

Az UrhG 42b. §-ának (3) bekezdése szerint az a kérdés, hogy a forgalombahozatal belföldről vagy külföldről történik-e, nem releváns.

¹⁹ „(1) Ha a sugárzott, a nyilvánosság rendelkezésére bocsátott vagy kereskedelmi célból előállított adathordozón rögzített mű esetében jellegénél fogva számítani kell arra, hogy valamely adathordozón történő rögzítéssel ... saját vagy magáncélra többszörözni fogják, akkor a szerző méltányos díjazásra jogosult (üreshordozó-jogdíj), amennyiben bármely típusú, ilyen többszörözésre alkalmas adathordozót kereskedelmi célból belföldi forgalomba hoznak.

A Strato azzal az indokkal vitatta a benyújtott kérelmeket, hogy a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatások alapján nem jár díjazás, a jogalkotó a technikai lehetőségek ismeretében ezt a lehetőséget szándékosan nem ültette át.

Állítása szerint Németországban, abban a tagállamban, amelyben szervereit tárolják, a szerzői jogdíjat már – mivel e díjat a szerverek gyártója vagy importőre e szerverek árába beépítette – megfizette. Továbbá, a felhőben lévő tartalmak letöltéséhez szükséges végbe-
rendezések után már az ausztriai felhasználók is fizettek magáncélú másolatok készítése után járó díjat, így a felhőalapú tárhelyekre vonatkozó további üreshordozó-jogdíj kettős, sőt háromszoros díjfizetési kötelezettséget eredményezne.

Megítélése szerint a felhőalapú szolgáltatások és a fizikai adathordozók nem hasonlíthatók össze egymással, vagyis nem lehetséges olyan értelmezés, amely a felhőalapú szolgáltatásokat is magában foglalja. Jelen ügyben semmilyen adathordozó nem került forgalomba, kizárólag tárhelyet bocsátottak rendelkezésre. Az alperes egyébként nem értékesít, illetve nem ad bérbe fizikai adathordozókat Ausztriában, online tárhelyet kizárólag a Németországban található szerverein kínál.

2020. február 25-i ítéletével a bécsi kereskedelmi bíróság, a *Handelsgericht Wien* az Austro-Mechana kérelmeit elutasította, mivel úgy ítélte meg, hogy a Strato az ügyfeleire nem adathordozókat ruházott át, hanem számukra online tárolási szolgáltatást nyújtott. Nézete szerint a szerzőket és a szomszédos jogok jogosultjait abban az esetben, ha valamely, belföldön vagy külföldön található helyről üzletszerűen adathordozókat belföldi forgalomba hoznak, méltányos díjazás illeti meg, feltéve hogy a védelem alatt álló teljesítmény esetében jellegénél fogva számítani lehet arra, hogy azt – adathordozón történő rögzítéssel – saját vagy magáncélra, – az UrhG 42. §-ának (2)–(7) bekezdésében megengedett módon – az ilyen többszörözésre alkalmas, bármely típusú adathordozó többszörözni fogják. Megítélése szerint nem áll fenn szándékosságot nélkülöző joghézag, a contra legem értelmezés nem megengedett.

Az Austro-Mechana ezen ítélettel szembeni fellebbezésével a bécsi regionális felsőbírósághoz, az *Oberlandesgericht Wienhez* fordult. Az eljáró kereskedelmi bíróság téves jogi értékelésére hivatkozott, és az ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelmében foglaltaknak való helytadását kérte. Az alperes a fellebbezés elutasítását indítványozta.

A fellebbviteli bíróság szerint az ABGB 6. §-a értelmében először is a szavaknak a szövegösszefüggésükben fennálló sajátos jelentéséből, valamint a jogalkotó „egyértelmű szándékából” kell kiindulni. Adott összefüggésben azonban az irányelvvel és ezáltal az uniós joggal összhangban álló értelmezésre van szükség, amely az EUB-nek van fenntartva.

A 2001/29 irányelvet átültető UrhG 42b. §-a (1) bekezdésének szabályozása, – amelynek 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontja szerint „a tagállamok a 2. cikkben szabályozott többszörözési jog alól kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg bármely hordozóra természetes személy által magáncélra... végzett többszörözés tekintetében, feltéve hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek ...”

Tárgyi ügyben a bécsi regionális felsőbbíróság megítélése szerint az *acte clair* esete nem állt fenn, mivel az EUB már korábbi ítéletében a „felhő” tárgyában általánosan már megállapította, hogy a védett tartalmak felhőben történő tárolása a jogoknak a szerző részére fenntartott hasznosításának minősül.

Megítélése szerint nem volt teljesen világos az a kérdés, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontja kiterjed-e a szerzői jogi védelem alatt álló tartalmak felhőben való tárolására, mivel az EUB korábbi ítéletei szerint a védett tartalmak felhőben való tárolása a jogok olyan felhasználásának minősül, amelyet kizárólag a szerző végezhet.²⁰

Továbbá bizonytalan volt annak megítélésében is, hogy a tartalmak felhőalapú számítástechnika keretében történő tárolása egyáltalán a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése *b*) pontjának hatálya alá tartozik-e.

Megállapítása szerint annak a kérdésnek a megválaszolását, hogy e rendelkezések kiterjednek-e a felhőben található tartalmak tárolására is, nem kizárólag az osztrák törvény szövege alapján, hanem a hivatkozott irányelvvel összefüggésben kell megítélni.

Mivel az irányelvet – az Európai Unió intézményének aktusát – kellett értelmezni, az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikke alapján eljárását felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő az EUB elé.

III. AZ EUB KORÁBBI ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATÁNAK JELLEMZŐI

Előzetesen mindenképpen rögzíteni kell, hogy az Európai Unió 2001-ben az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 29/2001 irányelvvel minimális jogharmonizációt hajtott végre.

A szabályozás – és időközbeni módosításai – a magáncélú használatra szánt másolatok szabályozása körében a tagállamoknak lehetőségét biztosított arra, hogy nemzeti jogukba magáncélú másolatok készítését védő szabályt iktassanak be. Az irányelv erről szóló 5. cikk (2) bekezdés *b*) pontjának gyakorlati alkalmazása azonban olyan súlyú kérdéseket vetett fel, hogy a tagállami igazságszolgáltatási szervek megítélését meghaladóan számos esetben az EUB ismételt jogértelmezése vált szükségessé.

A *Padawan-ügyben* [Padawan SL és a Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE)] kelt ítélete szerint a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontja értelmében azok a tagállamok, amelyek bevezetik a nemzeti jogukba a magáncélú használatra szánt másolatok kivételét, kötelesek a „méltányos díjazás” jogosultak részére történő megfizetéséről rendelkezni.

Az irányelv e rendelkezése értelmében e fogalom az uniós jog önálló fogalma, amelyet a magáncélú másolat kivételét bevezető tagállamokban – függetlenül attól a tagállamok részére elismert lehetőségtől, hogy az uniós jog, konkrétan ezen irányelv korlátai között maguk

²⁰ VCast-ítélet 31. pont.

határozhatják meg e méltányos díjazás formáját, finanszírozásának módozatait, beszédését, valamint mértékét – egységesen kell értelmezni.

A tagállamok a méltányos díjazás finanszírozása érdekében a magáncélú másolat után járó díjat vezethetnek be az érintett magánszemélyek helyett azon személyek tekintetében, akik a digitális többszörözésre alkalmas berendezésekkel, készülékekkel és adathordozókkal rendelkeznek, továbbá akik e jogcímen ezeket a berendezéseket magánszemélyek rendelkezésére bocsátják, vagy számukra többszörözésre irányuló szolgáltatást nyújtanak. Ezért az ilyen többszörözéshez kötődő hátrány megtérítési kötelezettsége is az e szolgáltatást igénybe vevő személyre hárul.

Nincs akadálya annak, hogy e teherviselők a magáncélú másolatért fizetendő díj összegét az érintett berendezések, készülékek és adathordozók rendelkezésre bocsátásának vagy a nyújtott többszörözésre irányuló szolgáltatásnak az árába beépítsék. E díj terhét végül is a szolgáltatásokat megfizető magánfelhasználó viseli, vagyis a méltányos díjazás „közvetett teherviselőjének” ő tekintendő.

A többszörözésre alkalmas berendezések vagy készülékek másolatok készítésére való pusztán alkalmassága elegendő a magáncélú másolat után fizetendő díj alkalmazásának igazolására, amennyiben e berendezéseket vagy készülékeket magánfelhasználóként eljáró természetes személyek részére bocsátották rendelkezésre.

Az EUB megállapítása szerint a védett tartalmak felhőben való tárolása a jogok olyan felhasználásának minősül, amelyet kizárólag a szerző végezhet, és a szerző részére fenntartott hasznosításának minősül.

Az EUB a Padawan-ítéletben felvázolt iránymutatásait alapvetően az ítélet meghozatalakor – 2010-ben – meglévő technológia és felhasználói szokások összefüggésében a későbbi ügyekben történt folyamatos finomításai fényében kell értelmezni.

Az *EUB VG Wort* [Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) és Kyocera GmbH, és társai] -*ítéletében* megerősítette, hogy a tagállamok számára a 2001/29 irányelv 5. cikke (2), illetve (3) bekezdésében foglalt kivételek, illetve korlátozások opcionális jellege bizonyos mértékű cselekvési szabadságot biztosít.

A méltányos díjazás célja kárpótolni a szerzőket a magáncélú másolat kivételének bevezetése, illetőleg ennél fogva a védelem alatt álló műveik engedélyük nélküli felhasználása miatt őket érő hátrányért.

A magáncélú másolatok készítését lehetővé tevő tagállam feladata biztosítani a kivétel megfelelő alkalmazását, és korlátozni a jogosultak által – az ennek bevezetésével lehetővé tett – nem engedélyezett cselekményeket.

A jogosultak által alkalmazható műszaki intézkedések olyan technológiák, eszközök és alkatrészek, amelyek jellegüknél fogva biztosítani tudják a magáncélú másolat kivétele által elérni kívánt cél megvalósítását. Mivel e kivétel nem az alkalmazott módszeren, hanem inkább az elérni kívánt eredményen alapul, így eredményessége biztosított. A műveletek száma vagy a többszörözés folyamata során alkalmazott módszer vagy módszerek jellege

kevésbé számít – amennyiben ez az egységes folyamat nem elkülöníthető különböző elemei és szakaszai ugyanazon személy felügyelete mellett valósulnak meg –, és közülük mind-egyik a műnek vagy más, jogi védelem alatt álló teljesítménynek papírra vagy ahhoz hasonló hordozóra történő másolására irányul.

Az irányelv 5. cikke (2) bekezdése *a*) pontjával nem ellentétes az, ha e folyamat során különféle készülékeket használnak, ideértve a digitális célra szánt készülékeket is.

Az *EUB Amazon* [Amazon.com International Sales Inc. és társai és az Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH] -*ítéletében* tett megállapítása szerint a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontjával nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely különbségtétel nélkül állapít meg magáncélú másolat után fizetendő díjat rögzítésre és többszörözésre alkalmas adathordozóknak a területén visszterhesen, kereskedelmi céllal történő első forgalomba hozatala tekintetében.

Ezzel nem ellentétes egy, az ezen adathordozók magáncélú használatával kapcsolatos megdönthető vélelemnek az érintett tagállam által történő felállítása, amennyiben azok forgalomba hozatalára természetes személyek körében kerül sor. Ez azonban nem eredményezi a magáncélú másolat után fizetendő díj előírását olyan esetben, amikor ezen adathordozók végső használata nyilvánvalóan az e rendelkezésben foglalt eseten kívül esik.

A tagállam által előírt kötelezettség – a rögzítésre és többszörözésre alkalmas adathordozók kereskedelmi céllal és visszterhesen történő forgalomba hozatala tekintetében – a magáncélú másolat után fizetendő. E méltányos díjazás fedezését célzó díj megfizetése nem zárható ki abból az okból, hogy egy hasonló díj megfizetésére egy másik tagállamban már sor került.

Amennyiben valamely tagállam a nemzeti jogába a magáncélú másolatra vonatkozó kivételt bevezette, és amennyiben azok a végső felhasználók, akik magáncélból egy védelem alatt álló művet többszöröznek, annak a területén lakóhellyel rendelkeznek, e tagállam illetékességének megfelelően köteles biztosítani a szerzők által ennek az államnak a területén elszenvedett hátrány megtérítésére szánt méltányos díjazás tényleges beszedését.

Az ennek finanszírozását célzó díj egy másik tagállamban való megfizetésére – annak céljából, hogy e díjazás vagy az annak fedezését célzó díj első tagállamban történő megfizetésétől eltekintsenek – nem lehet hivatkozni.

Az *EUB később a Copydan Båndkopi* [Copydan Båndkopi és a Nokia Danmark A/S] -*ítéletében* rögzítette, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontjával nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja a magáncélú másolat után fizetendő díj fizetését azon gyártók és importőrök számára, amelyek a mobiltelefonokban használt memóriakártyákat üzleti vállalkozások részére értékesítik annak tudtával, hogy e kártyákat az utóbbiak továbbértékesítik, de anélkül, hogy tudomásuk lenne arról, hogy e kártyák végső fogyasztói magánszemélyek vagy üzleti vállalkozások-e, azzal a feltétellel, hogy:

- az ilyen rendszer létrehozását gyakorlati nehézségek igazolják;
- a díjfizetésre kötelezettek mentesülnek a fizetendő díj megfizetése alól, amennyiben bizonyítják, hogy a mobiltelefonokban használt memóriakártyákat a magáncélú másolástól nyilvánvalóan eltérő célra, természetes személyektől eltérő személyek részére értékesítették, azzal hogy e mentesség nem korlátozódhat a kizárólag azon üzleti vállalkozások részére történő értékesítésre, amelyek szerepelnek az e díjak kezelését végző szervezet nyilvántartásában;
- az irányelv rendszere olyan jogról rendelkezik, amely tényleges, és nem teszi túlságosan nehézé a fizetett díj visszatérítését, azzal, hogy e visszatérítés kizárólag e memóriakártya végső fogyasztója részére fizethető, akinek e célból kérelmet kell benyújtania az e díjak kezelését végző szervezethez.

Ebben az ítéletben is leszögezte a memóriachipek és a mobiltelefonokban használt memóriakártyák tekintetében, hogy „bármely típusú adathordozóról” van szó, ami magában foglalja a – belső és külső – számítógépes merevlemezeket is.

A kivételek vagy korlátozások egyes eseteiben a jogosultaknak méltányos díjazás jár, azonban a jogosultakat ért minimális hátrány esetén ilyen díjazás fizetése nem írható elő. Meghatározásának a tagállamok mérlegelési mozgásterének körébe kell tartoznia, feltéve, hogy e küszöbérték alkalmazása az egyenlő bánásmód elvének megfelel. E megállapítást teljes mértékben alkalmazni kell az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontjában szabályozott magáncélú többszörözés kivételére, amelyet természetes személy harmadik személy tulajdonát képező eszköz használatával vagy segítségével végez.

Az irányelv 5. cikke (2) bekezdése *b*) pontjában meghatározott kivételt szigorúan kell értelmezni, mivel az a kifejezetten meghatározott eseteken túlterjeszkedő értelmezést nem teszi lehetővé.

A jelen Austro-Mechana és a Stratos közti jogvitában viszonyítási alapul szolgáló VCAST [VCAST Limited és az RTI SpA] -ügy tényállása szerint az internetszolgáltató VCAST társaság két olyan szolgáltatást nyújtott, amely az érintett művek és teljesítmények többszörözéséből és rendelkezésre bocsátásából állt, amelyeket egy olyan, felhőalapú tárhelyre mentettek el, amelyet a felhasználó egy másik szolgáltatótól vásárolt meg. A VCAST olasz televíziós műsorszolgáltató szervezetek által földfelszínen közvetített műsorok felhőalapú tárhelyen („cloud”) való képrögzítésére alkalmas rendszert bocsátott az interneten az ügyfelei rendelkezésére, amelynek keretében a felhasználó a szolgáltató internetes oldalán műsort vagy idősvávot választott. Ezt követően ez a VCAST által irányított rendszer televíziós jelet fogott, és a műsor kiválasztott idősváját a felhasználó által megadott felhőalapú tárhelyen rögzítette. E tárhelyet a felhasználó egy másik szolgáltatótól vásárolta meg, vagyis a VCAST adattárolást nem biztosított.

Az EUB állandó ítélkezési gyakorlata szerint, ahhoz, hogy hivatkozni lehessen a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontjára, nem szükséges, hogy az érintett természetes személyek többszörözésre alkalmas berendezésekkel rendelkezzenek, a készülékeket és

többszörözésre irányuló szolgáltatásokat harmadik fél is nyújthatja. Ez képezi a szükséges ténybeli előfeltételét annak, hogy természetes személyek magáncélú másolatokhoz juthassanak. Az irányelv e rendelkezését szigorúan kell értelmezni. Megerősítette, hogy a védett tartalmak felhőben való tárolása a jogok olyan felhasználásának minősül, amelyet kizárólag a szerző végezhet.

Az ügy kizárólag tárolókapacitás felhőben való rendelkezésre bocsátására és jogszerűen megszerzett, szerzői jogi védelem alatt álló anyag természetes személyek által magáncélra a szolgáltató számítógépein/szerverein való esetleges tárolására vonatkozott.

A magánszemély a jogszerűen megszerzett zene-/videókönyvtárát feltöltheti a felhőbe annak érdekében, hogy ahhoz anélkül férhessen könnyen hozzá, hogy e művek fizikai hordozóját használnia kellene. Megerősítette, hogy a magáncélú másolat természetes személy általi készítését olyan cselekménynek kell tekinteni, amely az érintett jogosult előzetes engedélye nélkül a jogosult számára hátrányt okozhat.

Jelen Austro-Mechana GmbH kontra Strato AG-ügyben az előterjesztő bécsi regionális felsőbbíróság kérelmében több esetben is hivatkozott az EUB VCast-ítéletére, amely megítélése szerint – különösen annak a tényállásra és az eljárásra való alkalmazhatóságára vonatkozóan – mérlegelése során irányadó volt.

A két ügyet összehasonlítva a fő különbség abban állt, hogy a VCAST esetében megtörtént a sokszorosítás és a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel, míg az Austro-Mechana esetében mindez nem történt meg.

A VCAST a felhőtechnológiát arra használta, hogy kereskedelmi hozzáférést biztosítson az olasz televíziós szervezetek által készített – szerzői joggal védett – televíziós műsorokhoz. Ennek érdekében a szerzői jogosult engedélye nélkül, az interneten keresztül felhőben tárolt tárhelyet használó videórögzítő rendszert bocsátott ügyfelei rendelkezésére, míg jelen ügyben a fő vita a felhőben való tárolási kapacitás puszta biztosításával és a szolgáltató számítógépein vagy szerverein legálisan megszerzett, szerzői jog által védett anyagok természetes személyek általi magáncélú „lehetséges” tárolásával volt kapcsolatos.

Az EUB a jelen ügy megítélése során a VCast-ügybeni következtetéseire épített, és további fejleményeket kínált a felhőszolgáltatásokra vonatkozó szerzői jogi szabályozás értelmezésében. Azonban, ellentétben a VCast ügygel, amelyben egy személyre szabott és konkrét ügyet elemzett, amely mind a nyilvánossághoz közvetítést, mind a többszörözési jogokat érintette, jelen ítéletében a felhőszolgáltatások magáncélú másolataira vonatkozó szerzői jogi kivétel megvilágítása során tág értelmezést alkalmazott.

Ítéleti megállapítása szerint a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontjával ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely lehetővé teszi egy kereskedelmi társaság számára, hogy távoli videórögzítési szolgáltatást kínáljon magánszemélyeknek a szerzői jog által védett művek magánmásolatainak felhőjében, számítógépes rendszeren keresztül, aktívan beavatkozva az ilyen másolatok rögzítésébe a jogok tulajdonosának felhatalmazása nélkül.

A fentiek tükrében az EUB új, folyamatosan változó élethelyzeteket tükröző, a szerzői jog jogosultjainak jogait fokozatosan előtérbe helyező, követő jogértelmezése állapítható meg.

IV. Az eset értékelése

IV.1.1. Az előterjesztő bíróság első kérdése

Első kérdésével az azt előterjesztő bíróság arra várt választ, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az *e* rendelkezésben említett „bármely hordozóra végzett többszörözés” kifejezés magában foglalja a szerzői jogi védelem alatt álló művek biztonsági másolatainak magáncélú, vagyis kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló készítését egy olyan szerveren, amelyen a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatás nyújtója tárhelyet bocsát a felhasználó rendelkezésére.

IV.1.2. A „belföldi forgalomba hozatal” szókapcsolat

Az előterjesztő bíróság kérdése az eljárás során alkalmazott, az UrhG 42*b*. §-ának (1) bekezdésében foglalt, „belföldi forgalomba hoznak” [„im Inland gewerbsmäßig in Verkehr kommen“] szókapcsolat használata kapcsán merült fel.²¹

E megfogalmazás nem a fizikai terjesztésre utal, hanem szándékosan lehetőséget ad minden olyan művelet figyelembevételére, amikor végeredményben belföldön saját vagy magáncélra történő többszörözés céljából a szolgáltató tárhelyet bocsát a felhasználók rendelkezésére. E bíróság, álláspontja szerint az UrhG 42*b*. §-ának (1) bekezdésében szereplő szövegrészt – miként szóhasználata is mutatja – szándékosan általánosan fogalmazták meg, következőképpen az üreshordozó-jogdíj akkor is alkalmazandó, ha bármely típusú adathordozó – bármilyen módon és bármilyen formában – üzletszerűen belföldi „forgalomba kerül”. Ez magában foglalja tárhelyek felhőalapú rendelkezésre bocsátását is. Erre figyelemmel az UrhG 42*b*. §-ának (3) bekezdése, mely szerint az, hogy a forgalomba hozatal belföldről vagy külföldről történik-e, nem releváns.

A Strato és a kérdést előterjesztő bíróság közelítése szerint az osztrák jogalkotó e kifejezés használatával egyértelműen a jogosultak díjazásának olyan modelljét kívánta létrehozni, amely kizárólag fizikai hordozók/hordozófelületek forgalmazására vonatkozik, és így kizárja a harmadik személyek által nyújtott felhőalapú számítástechnikai szolgáltatások használatát.

²¹ Az Oberlandesgericht által a C-433/20. sz. ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem. Összefoglaló 5.2. pont.

IV.1.3. A tagállamok mérlegelési mozgástere

A szerzői jogi védelem alatt álló tartalmak felhőalapú tárolása e tartalmak többszörözésének minősül, amely fogalmat tekintettel

- mind az irányelv (21) preambulumbekzdésében kifejezett azon követelményre, hogy a többszörözési jog hatálya alá tartozó cselekmények fogalmát tágan kell meghatározni „a belső piacon belüli jogbiztonság biztosítása érdekében”,
- mind az irányelv 2. cikkének szövegére, amely olyan kifejezéseket használ, mint például „közvetett vagy közvetlen”, „ideiglenes vagy tartós”, „bármely eszközzel” és „bármely formában”,

tágan kell értelmezni. A többszörözési jog hatálya alá tartozó cselekmények ilyen védelmének terjedelme az irányelv elsődleges céljából is következik, amely a „magas szintű védelem létrehozása különösen a szerzők javára” szókapcsolatot alkalmazza.²²

A felhasználó által a kiválasztott tartalomról készített digitális másolatot mind a felhasználó adathordozóján, mind a felhőszolgáltatást nyújtó szerveren tárolják. A felhasználó e tartalmat a saját adathordozóján megtarthatja vagy törölheti. A felhasználó a megtartott tartalomhoz bármely olyan eszközről hozzáférhet, amely a felhőszolgáltatáshoz kapcsolódni képes. Ilyen hozzáférésre általában a saját adathordozójáról vagy a felhasználó által eredetileg a felhőalapú tárhely beállításához használt adathordozóról kerül sor.²³

A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontja értelmében a tagállamok az ezen irányelv 2. cikkében szabályozott többszörözési jog alól kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg „bármely hordozóra természetes személy által magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözés tekintetében, feltéve, hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek”. Azonban a tagállami intézkedések nem vezethetnek az érintett rendelkezések meghaladásához.²⁴

Az EUB ítélkezési gyakorlata szerint méltányos díjazás az a díjazás, amely nem fizeti túl vagy alul a jogosultakat a magáncélú többszörözés által okozott hátrányért. Az ilyen „túlfizetés” nem lenne összeegyeztethető a 2001/29 irányelv (31) preambulumbekzdésében foglalt követelménnyel, miszerint megfelelő egyensúlyt kell biztosítani a jogosultak és a védelemben részesülő művek felhasználóinak jogai és érdekei között.²⁵

Vagyis a tagállamok nem rendelkezhetnek a méltányos díjazás olyan feltételeiről, amelyek igazoltan egyenlőtlen bánásmódot vezetnek be a különböző gazdasági szereplők – amelyek a magáncélú többszörözésre vonatkozó kivétel körébe tartozó, összehasonlítható árukat

²² Infopaq-ítélet, 40–43. pont.

²³ Indítvány 26. pont 9. lábjegyzet.

²⁴ Indítvány 29. pont.

²⁵ Hewlett-Packard Belgium-ítélet 86. pont; Microsoft Mobile Sales-ítélet 51. pont.

értékesítenek – vagy pedig a védelem alatt álló teljesítmények felhasználóinak különböző csoportjai között.²⁶

Továbbá nem fogadhatnak el – széles körű mérlegelési mozgásterük ellenére – az 5. cikk (2) bekezdésének *b*) pontjában foglalt kivétel nemzeti jogukban való alkalmazásának módját illetően – olyan jogszabályokat, amelyek ellentétesek lennének magával a 2001/29 irányelv alapjául szolgáló céllal, vagy ellentmondának annak. Azoknak a tagállamoknak, amelyek az 5. cikk (2) bekezdésének *b*) pontjában foglalt kivételt alkalmazzák, ezt technológiai szempontból semleges módon kell megtenniük.

IV.1.4. A technológiai semlegesség elve

Az EUB az általános jogelveken keresztül megkísérel olyan jogelveket adni az unió számára, amelyekhez később a saját ítélkezését is hozzáigazítja.²⁷ Az uniós jogban alkalmazott jogi fogalmak értelmezésével kapcsolatban általános jelleggel csak annyit állapított meg, hogy azok értelmét az a jogi keret határozza meg, amelyen belül a hatásukat ki kell fejteniük.

A jelen esetben hivatkozott technológiai semlegesség elve megköveteli, hogy a 2001/29 irányelv rendelkezéseinek értelmezése az innovációt és a technológiai haladást ne korlátozza.²⁸ E kontextusban a technológiasemlegesség fogalma azt jelenti, hogy az alapvetően hasonló szolgáltatásokat kínáló különböző technológiákat hasonló módon kell szabályozni. Az ilyen technológiák azonban nem feltétlenül rendelkeznek minden szempontból hasonló tulajdonságokkal, ezért a piacon a pontosan azonos szabályozások az egyik technológia előnyét eredményezhetik a másikkal szemben.

A technológiai semlegesség elvének hatályosulása az EU különböző területein az adott ügytől és a ténybeli körülményektől függ. Kizárólag olyan elvként hivatkozható, amelyet a lehetséges mértékben figyelembe kell venni. E mérlegelési jogkörben a tagállami választásnak – egy adott technológia elfogadhatóságának kérdésében – objektíven igazoltnak kell lennie. Választása akkor fogadható el, ha előzetes vizsgálatok megállapításai minőség és költség szempontjából is igazolják, hogy csak egy technológiai megoldás lehetséges. Ennek során a bizonyítási teher a tagállamra hárul, amelynek bizonyítania kell, hogy a vizsgálat kellően megalapozott, és azt a lehető legfüggetlenebb módon végezték el.²⁹

Ez az elv azonban nem abszolút, mivel a technológiasemleges szabályozás az azonos piaci szegmensek különböző technológiai megoldásaira némileg eltérő rendelkezést tartalmazhat.

²⁶ Copydan Båndkopi-ítélet 33. pont.

²⁷ Ulrich Everling: *Möglichkeiten und Grenzen der Rechtsangleichung in der Europäischen Gemeinschaft*. Festschrift für Reimer Schmidt, Karlsruhe, 1976, p. 211. Idézi *Kecskés László*: EU-jog és jogharmonizáció. HVG-Orac, Budapest, 2020, p. 488.

²⁸ Eutelsat-ítélet 48. pont.

²⁹ 2015. november 26-i Comunidad Autónoma del País Vasco, Itelezpi v. Európai Bizottság-ítélet, T-462/13. ECLI:EU:T:2015:902,107–108. pont.

IV.1.5. Az irányelv hatálya

Az irányelv (21) preambulumbekzdése szerint az egyes kedvezményezettek tekintetében a többszörözési jog hatálya alá tartozó cselekmények körét a közösségi vívmányokkal összhangban kell meg állapítani. A belső piacon belüli jogbiztonság biztosítása érdekében e cselekmények fogalmát tágan kell meghatározni. A „bármilyen médium” kifejezés az összes olyan adathordozót lefed, amelyen egy védett mű reprodukálható, beleértve a felhőalapú számítástechnika keretében használt szervereket is.

Az irányelv e pontjának szövege egyértelmű. A tagállamok az irányelv 2. cikkében foglalt kizárólagos többszörözési jog alól kivételeket állapíthatnak meg bármely hordozóra természetes személy által magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözés esetében, feltéve hogy a kizárólagos jogok jogosultjai méltányos díjazásban részesülnek.³⁰

Mivel a jogi személyek e kivételben nem részesülhetnek, így nem készíthetnek másolatokat a jogosultak előzetes engedélye nélkül azok védelem alatt álló érintett műveiről vagy azok egyéb, védelem alatt álló teljesítményeiről.

Az EUB ítéleti megállapítása szerint a magáncélú másolat után fizetendő díjnak különösen a természetes személyektől eltérő személyek által a magáncélú másolástól nyilvánvalóan eltérő célból beszerzett, digitális többszörözésre alkalmas berendezésekre, készülékekre és adathordozókra való alkalmazása e rendelkezéssel ellentétes.³¹

Az irányelv e rendelkezésével nem ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amely saját területén visszterhesen, kereskedelmi céllal történő első forgalomba hozatal esetén különbségtétel nélkül állapít meg magáncélú másolat után fizetendő díjat rögzítésre és többszörözésre alkalmas adathordozókra. Továbbá előírja a megfizetett díjak visszatérítéséhez való jogot olyan esetre, ha ezen adathordozók végső használata nem tartozik e rendelkezés esetkörébe, amennyiben – tekintettel az egyes nemzeti rendszerek sajátos körülményeire és az irányelv korlátaira – a gyakorlati nehézségek a méltányos díjazás finanszírozásának e rendszerét indokolják, és amennyiben ez a visszatérítéshez való jog tényleges, valamint nem teszi túlságosan nehézé a megfizetett díj visszatérítését.³²

IV.1.6. A „többszörözés” fogalmának értelmezése

Az EUB-nek a „többszörözésnek” minősülés során történő biztonsági másolatok felhőalapú tárhelyen történő készítése körében tett megállapításai szerint a „többszörözés” fogalmát tágan kell értelmezni.

³⁰ Padawan-ítélet 30. pont.

³¹ 2016. június 9-i EGEDA és társai-ítélet C-470/14, EU:C:2016:418, 30. és 31. pont.

³² Amazon-ítélet 37. pont.

Állandó ítélkezési gyakorlata szerint azonban a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontjához hasonló rendelkezéseket – amelyek eltérnek az ezen irányelv 2. cikkében meghatározott többszörözési jogtól, hogy az ne tegye lehetővé a kifejezetten meghatározott eseteken túlterjeszkedő értelmezést – megszorítóan kell értelmezni. A magáncélú másolat természetes személy általi készítését olyan cselekménynek kell tekinteni, amely hátrányt okozhat az érintett jogosultnak, amennyiben azt e jogosult előzetes engedélye nélkül végzik.³³

Bár a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontját úgy kell érteni, hogy a magáncélú másolatra vonatkozó kivétel bizonyosan megtiltja a szerzői jog jogosultjai számára, hogy a többszörözés engedélyezésére vagy megtiltására vonatkozó kizárólagos jogukat érvényesítsék olyan személyekkel szemben, akik magáncélú másolatot készítenek műveikről, e rendelkezés nem értelmezhető úgy, hogy e korlátozáson túl kifejezetten előírja a szerzői jog jogosultja számára, hogy jogainak a magáncélú másolatok készítésével esetlegesen együtt járó megsértését elviselje.³⁴

Jelen ügyben tett megállapítása szerint valamely műnek a felhasználó csatlakoztatott végberendezéséről történő, az e felhasználó számára egy felhőalapú számítástechnikai szolgáltatás keretében rendelkezésre bocsátott felhőalapú tárhelyre történő feltöltése (*upload*) a mű többszörözését foglalja magában, amely szolgáltatás többek között a mű egy példányának a felhőben való tárolásából áll. A mű további többszörözéseire különösen akkor kerülhet sor, ha a felhasználó egy csatlakoztatott végberendezésen keresztül fér hozzá a felhőhöz annak érdekében, hogy e végberendezésre egy korábban a felhőbe feltöltött művet letöltsön (*download*).³⁵ Ebből következően valamely műről egy felhőalapú számítástechnikai szolgáltatás keretében a felhasználó rendelkezésére bocsátott tárhelyen történő biztonsági másolat készítése e műnek az irányelv e rendelkezése értelmében vett többszörözésének minősül.³⁶

IV.1.7. A „bármely hordozóra” szókapcsolat

Az eljárás során kérdéses volt, hogy a „bármely hordozóra” szókapcsolat e rendelkezés szerinti fogalma magában foglalja-e azt a szervert, amelyen a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatás nyújtója tárhelyet bocsát a felhasználó rendelkezésére a szerzői jogi védelem alatt álló művek védelmi másolatainak készítésére. Ennek kapcsán az EUB megállapította, hogy a 2001/29 irányelv e fogalmat nem határozza meg, és hatályának meghatározása érdekében nem tartalmaz utalást a tagállamok jogára.³⁷

³³ Copydan Bándkopi-ítélet 87. pont.

³⁴ VCAST-ítélet 32–34. pont; 2016. november 10-i Vereniging Openbare Bibliotheken-ítélet C-174/15, EU:C:2016:856, 70. pont.

³⁵ Ítélet 17. pont.

³⁶ Ítélet 18. pont.

³⁷ Ítélet 19. pont.

A „bármely hordozóra” kifejezés tág értelemben az összes olyan adathordozóra vonatkozik, amelyen védelem alatt álló művet többszörözhetnek, beleértve a felhőalapú számítástechnika keretében használt szervereket is. Az irányelv e pontjának szövege nem pontosítja azoknak az eszközöknek a jellemzőit, amelyekről vagy amelyek segítségével a magáncélú másolatokat készítik, mivel az uniós jogalkotó úgy ítélte meg, hogy azok nem bírnak jelentőséggel az általa végzett részleges harmonizációval elérni kívánt cél tekintetében.³⁸ Így e tekintetben az a körülmény, hogy a tárhelyet harmadik személy tulajdonát képező szerveren bocsátják a felhasználó rendelkezésére, nem meghatározó,³⁹ ebből következően alkalmazható a természetes személy által a harmadik személy birtokában lévő eszköz segítségével végzett többszörözésre.

E fogalom tág értelmezését megerősíti – az, hogy az a szöveggörnyezet, amelybe e rendelkezés illeszkedik, egyáltalán nem pontosítja azon eszközök jellemzőit, amelyekről vagy amelyek segítségével a magáncélú másolatokat készítik – a többszörözési jog alóli, az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a) pontjában előírt kivétel szövegével való összehasonlítása. Míg ez a kivétel „papíron vagy hasonló hordozón történő ... többszörözés” tekintetében alkalmazandó, a magáncélú másolat kivétele „bármely hordozóra [végzett] többszörözés” esetében alkalmazandó.⁴⁰

Az irányelv célja az információs társadalom fejlődésének elősegítése érdekében egy uniós szintű, átfogó és rugalmas szabályozási keret létrehozása, valamint a szerzői jog és a szomszédos jogok területén a jelenlegi jogszabályok módosítása és kiegészítése azon technológiai fejlődés figyelembevételére érdekében, amelynek hatására a védett művek új felhasználási módjai jelentek meg.⁴¹ Az EUB az ezen irányelvbe foglalt kötelező kivételre tekintettel már rögzítette, hogy e kivételnek lehetővé kell tennie és biztosítania kell az új technológiák fejlesztését és működését, valamint megfelelő egyensúlyt kell teremtenie egyrészt a jogosultak, másrészt a védelemben részesülő művek azon felhasználóinak jogai és érdekei között, akik részesülni kívánnak az új technológiákból.⁴²

Az ilyen értelmezés összhangban áll a technológiai semlegesség elvének tiszteletben tartásával, amelynek értelmében a törvénynek általánosan kell meghatározni a személyek jogait és kötelezettségeit annak érdekében, hogy valamely technológia alkalmazását ne részesítse előnyben a másikkal szemben. E következtetést megerősíti az irányelv által követett egyik fő célkitűzés is, annak biztosítása, hogy az uniós szerzői jogi védelem ne váljon elavulttá és feleslegessé a technológiai fejlődés előrehaladása és szerzői jogi védelem alatt álló tartalom új felhasználási módjainak megjelenése miatt.⁴³

³⁸ Copydan Båndkopi-ítélet 86. és 88. pont.

³⁹ Copydan Båndkopi-ítélet 89. pont.

⁴⁰ VG Wort-ítélet 65. pont.

⁴¹ Nederlands Uitgeversverbond-ítélet 47. pont.

⁴² Public Relations-ítélet 24. pont.

⁴³ 2001/29 irányelv (5) preambulumbekkezdés.

Az irányelv (31) preambulumbekzdése kifejezetten utal arra a tényre, hogy a jogok tekintetében a tagállamok által megállapított kivételeket és korlátozásokat az új elektronikus környezet fényében felül kell vizsgálni. Miként az EUB korábbi ítéletében – az irányelv e rendelkezése által előírt, a többszörözési jog alóli kötelező erejű kivétel kapcsán – megállapította, az e rendelkezésben előírt feltételek értelmezésének lehetővé kell tennie az így megállapított kivétel hatékony érvényesülésének megőrzését és – az irányelv (31) preambulumbekzdéséből kitűnő – céljának biztosítását.⁴⁴

E körülmények között – funkcionális nézőpontból – nem kell különbséget tenni a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése *b*) pontjának alkalmazása szempontjából a között, hogy a védelem alatt álló mű többszörözésére olyan szerveren kerül-e sor, amelyen a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatás szolgáltatója tárhelyet bocsát a felhasználó rendelkezésére, és a között, hogy az ilyen többszörözést az e felhasználó birtokában lévő fizikai adathordozón végzik.⁴⁵

IV.1.8. Összefoglalás

A „többszörözés” fogalmával kapcsolatban a felhőben lévő tárhelyen egy mőről biztonsági másolat készítése a mű többszörözésének minősül. Valójában egy mű felhőbe való feltöltése abból áll, hogy annak másolatát eltárolják. A „bármely hordozóra” szókapcsolat fogalma magában foglalja azt a szervert, amelyen a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatás szolgáltatója tárhelyet bocsát a felhasználó rendelkezésére.⁴⁶ Mivel e szerver harmadik félhez való tartozása nem meghatározó, így a magáncélú másolás kivétele vonatkozhat a természetes személy által harmadik személy eszközével készített másolatokra.⁴⁷

Az EUB megállapítása szerint a 2001/29 irányelv nem zárja ki az olyan nemzeti szabályozást, amely nem ír elő a felhőalapú tárolási szolgáltatók számára méltányos ellentételezést, feltéve, hogy az ilyen szabályozás más módon előírja a méltányos ellentételezés fizetését. Minden olyan közvetítés, amely valamely műnek a felhőalapú tárhelyszolgáltatás felhasználója általi megosztásából ered, az irányelv 2. cikkének *a*) pontjában említett többszörözési cselekménytől elkülönülő felhasználási cselekménynek minősül, amely az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozhat, amennyiben e rendelkezés alkalmazási feltételei teljesülnek.⁴⁸

⁴⁴ 2011. október 4-i Football Association Premier League és társai-ítélet C-403/08 és C-429/08, EU:C:2011:631, 161–164. pont.

⁴⁵ Ítélet 29. pont.

⁴⁶ Ítélet 30. pont.

⁴⁷ Ítélet 33. pont.

⁴⁸ Ítélet 32. pont.

IV.2.1. Az előterjesztő bíróság második kérdése

Második kérdésével az előterjesztő bíróság arra várt választ, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdés *b*) pontjának rendelkezése ellentétes-e a kivételt átültető olyan nemzeti szabályozással, amely a szerzői jogi védelem alatt álló művek biztonsági másolatainak természetes személyek e szolgáltatások felhasználói általi, magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló, engedély nélküli készítése címén a felhőalapú számítástechnikai tárhelyszolgáltatás nyújtóit nem kötelezi méltányos díjazás megfizetésére.

Másként fogalmazva, aktualizálható-e ellentételezés megfizetése a jogosult számára a harmadik felek által természetes személyek számára magáncélra biztosított felhőtárhely-kapacitásért, vagyis hogy jelen esetben a Strato köteles-e üreshordozó-jogdíjat fizetni az általa Ausztriában természetes személyek részére magáncélra biztosított felhőalapú tárolókapacitás tekintetében.

A jelen ügyben alkalmazott, a szerzői jogról szóló 1980. évi törvénnyel módosított⁴⁹ UrhG-ban (UrhGNov) az osztrák jogalkotó méltányos díjazáshoz való jogot állapított meg minden olyan személlyel szemben, aki, illetve amely üzletszerűen, többszörözés és tárolás céljából meghatározott adathordozót belföldi forgalomba hoz. E szabályozást azóta több alkalommal a megváltozott körülményekhez és az uniós jog előírásaihoz igazították, a legutóbbi módosításáról szóló törvénnyel a szabályozást elsősorban a számítógépek merevlemezeire mint „bármely típusú adathordozóra” terjesztették ki.

A felperes keresetében 43 200 euróra vonatkozóan elszámolást, majd ezt követően 5000 euró üreshordozó-jogdíj megfizetését kérte, arra hivatkozva, hogy a tényállásbeli közös jogkezelő szervezetek az UrhG 42b. §-ának (1) bekezdése alapján őket megillető díjigények érvényesítésével is megbízták a felperest, és ezen igényeket rá engedményezték.⁵⁰

IV.2.2. A tagállamok mérlegelési mozgásterének terjedelme

Az irányelv 5. cikke (2) bekezdésében foglaltak szerint a tagállamok a többszörözési jog alól kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg. E cikk *b*) pontjának fakultatív jellegére tekintettel az uniós jogalkotó nem határozta meg előre a bevezetésre kerülő méltányos díjazási rendszer különféle paramétereit, így a tagállamok e paramétereknek a belső jogukban történő körülhatárolására széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek. Ennek terjedelmét esetről esetre, különösen e rendelkezés szövege alapján kell értékelni, mivel a kivételek és

⁴⁹ Az UrhG 1980. évi Urheberrechtsgesetz-novellével való módosításáról szóló törvény. Utóbbi módosítása a 2015. évi Urheberrechts-Novelle.

⁵⁰ Literar-Mechana Wahrnehmungsgesellschaft für Urheberrechte, Gesellschaft m.b.H.; a VAM Verwertungsgesellschaft für audiovisuelle Medien GmbH; VdFS – Verwertungsgesellschaft der Filmschaffenden registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung; és a Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH.

korlátozások harmonizációjának uniós jogalkotó által előírt mértékét az határozza meg, hogy azok hogyan hatnak a belső piac zavartalan működésére.⁵¹

E kivétel tekintetében a tagállamot eredménykötelem terheli. Az e jog jogosultjának előzetes engedélye nélkül, a magánjelleggel eljáró természetes személy által történő másolatkészítést valójában olyan cselekménynek kell tekinteni, amely alkalmas arra, hogy az érintett jogosultnak hátrányt okozzon,⁵² ezért az érintett tagállamnak a jogosultak kompenzálását szolgáló méltányos díjazás rendszeréről kell rendelkeznie.⁵³ E meghatározás során az egyes esetek sajátos körülményeit figyelembe kell venniük.⁵⁴

Az irányelv (35) és (38) preambulumbekzdéseivel és e cikkével az uniós jogalkotó olyan sajátos kompenzációs rendszert vezetett be, amely bizonyos körülmények között megdönthető vélelem alapján megalapozza a jogosultaknak okozott hátrány fennállását, és amely főszabály szerint a felhasználók által a jogosultak számára fizetendő ellentételezés kötelezettségét eredményezi.⁵⁵

IV.2.3. A méltányos díjazás fizetésére kötelezett és a díjazás rendszere

Az ellentételezés megfizetésére kötelezett személyt illetően az EUB már megállapította, hogy főszabály szerint a magáncélú másolatot készítő személyre hárul az e többszörözéshez kapcsolódó hátrány megtérítése, finanszírozva a szerzői jog jogosultjának fizetendő díjazást,⁵⁶ vagyis e szolgáltatások felhasználójának kell az e jog jogosultját megillető, fizetett kompenzációt finanszíroznia. Feltételezve azonban, hogy e díjazást végső soron a magánfelhasználók viselik – a méltányos díjazás magánfelhasználóktól való beszédésének gyakorlati nehézségeire figyelemmel – a tagállamok szabadon finanszírozhatják e méltányos díjazást olyan díj útján, amelyet az olyan természetes személyek részére írnak elő, akik természetes személyek részére többszörözésre alkalmas berendezéseket, készülékeket és adathordozókat bocsátanak rendelkezésre.⁵⁷

Az EUB megítélése szerint a másolatért fizetendő díj összege magánfelhasználóra – beépítve azt a többszörözésre alkalmas berendezések, készülékek és adathordozók rendelkezésre bocsátásának vagy a nyújtott többszörözésre irányuló szolgáltatásnak az árába – továbbhárítható, e rendszer elfogadható, mert e díj terhét végső soron a magánfelhasználó viseli.⁵⁸ Ezzel ellentétes a magáncélú másolat után járó méltányos díjazás olyan rendszere,

⁵¹ 2019. július 29-i Funke Medien NRW-ítélet C-469/17, EU:C:2019:623, 40. pont.

⁵² Stichting de Thuiskopie-ítélet 26. pont; Copydan Båndkopi-ítélet 22. pont.

⁵³ Ítélet 40. pont.

⁵⁴ Amazon-ítélet 22. pont.

⁵⁵ Amazon-ítélet 40. pont; Microsoft Mobile Sales-ítélet 26. pont.

⁵⁶ Padawan-ítélet 45. pont; Microsoft Mobile Sales-ítélet 30. pont.

⁵⁷ Indítvány 57. pont, 46. lábjegyzet.

⁵⁸ Indítvány 54. pont.

amelyet az állami költségvetés oly módon finanszíroz, hogy általa nem biztosítható, hogy e méltányos díjazás költségét a magáncélú másolatok felhasználói viseljék.⁵⁹

Ez a megkülönböztetés a magánszemély által, személyes magánhasználatra, harmadik fél által nyújtott felhőszolgáltatás esetében azonban nem szükséges, feltéve, ha az érintett tagállam ténylegesen úgy döntött, hogy eszköz- vagy médiadíjrendszert hoz létre. Nem zárható ki, hogy ez önmagában a rendelet 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontja értelmében vett „méltányos kártérítésnek” minősüljön, kivéve ha a jogosult vagy annak képviselője kétséget kizáróan bizonyítani tudja, hogy az ilyen kifizetés az adott eset körülményei között nem lenne megfelelő.

IV.2.4. A jogosultakat ért hátrány

Tekintettel arra, hogy a többszörözés lehetősége – különösen a digitális környezetben – helytől független és széles körben elterjedt, ezért az uniós jogalkotó a magáncélú többszörözésre vonatkozó kivételt annak biztosítására szolgáló eszközként rögzítette, hogy a jogosultak az ilyen többszörözés miatt indokolatlanul hátrányt ne szenvedjenek.⁶⁰ Ennek kapcsán azonban hangsúlyozni kell, hogy a magáncélú másolatra vonatkozó kivétel csak a jogszerű forrás alapján készült magáncélú másolatok esetében alkalmazható.

A magáncélú többszörözési jogdíjra vonatkozó olyan rendszer, amely nem tesz különbséget a jogszerű forrás alapján készített másolatok és a jogellenes forrás alapján készített másolatok között, nem tartja tiszteletben a jogosult és a felhasználók közötti megfelelő egyensúly követelményét.⁶¹

Figyelemmel az ilyen többszörözés magánjellegére – amelynek feltárása gyakorlatilag lehetetlen – az EUB lehetővé tette a tagállamok számára, hogy mérlegelési mozgásterük keretében a magáncélú többszörözés tekintetében bizonyos megdönthető vélelmeket állítsanak fel.⁶²

IV.2.5. A méltányos díjazás finanszírozása és korlátozása

Az EUB korábbi ítéleteiben már kimondta, hogy a tagállamok a méltányos díjazás finanszírozása érdekében bevezethetik a magáncélú másolat utáni díjat az érintett magánszemélyek helyett azon személyek tekintetében, akik a digitális többszörözésre alkalmas berendezésekkel, készülékekkel és adathordozókkal rendelkeznek, és akik e címen érdemben vagy ténylegesen e berendezéseket magánszemélyek rendelkezésére bocsátják, vagy a számukra több-

⁵⁹ EGEDA és társai-ítélet 33–42. pont.

⁶⁰ Indítvány 58. pont.

⁶¹ ACI Adam-ítélet 52. pont.

⁶² Indítvány 59.pont; Amazon-ítélet 41–45. pont.

szőrözésre irányuló szolgáltatást nyújtanak. Így ebben a rendszerben a magáncélú másolat utáni díj megfizetése azokra a személyekre hárul, akik e berendezésekkel rendelkeznek.⁶³

Megállapítása szerint ez az értelmezés áll összhangban a 2001/29 irányelv (31) preambulumbekzdésében foglalt „megfelelő egyensúllyal”, amelynek a kizárólagos többszörözési jog jogosultjainak érdekei és a védelem alatt álló teljesítmények felhasználóinak érdekei között kell fennállnia.⁶⁴ Ha az ilyen rendszer bevezetését a végső felhasználók azonosítására vonatkozó gyakorlati nehézségek vagy más hasonló nehézségek igazolják, a díjfizetésre kötelezettek jogosultak e díj visszatérítését kérni, amennyiben azt megfizetni nem voltak kötelesek.⁶⁵

A felhőalapú számítástechnikai tárhelyszolgáltatás nyújtását illetően azonban az e szolgáltatások dematerializált jellegéből fakadóan is adódhatnak nehézségek, a szolgáltatások az érintett tagállamtól eltérő tagállamból vagy harmadik országokból is kínálhatók, és amelyek általában magukban foglalják a felhasználó azon lehetőségét, hogy tetszés szerint, változó és dinamikus módon megváltoztathassa a magáncélú másolatok készítésére felhasználható tárhely méretét.⁶⁶

A főtanácsnok megítélése szerint a „méltányos díjazás” kifejezés olyan tág és nyitott jellegű, hogy bizonyos szintű szubjektív értékelés elkerülhetetlen. A 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdésében és az irányelv (31) és (35) preambulumbekzdésében nyújtott iránymutatáson kívül ugyanis kevés olyan jogi norma található, amely hasznos segítséget nyújthat akár a nemzeti bíróságok, akár az EUB számára abban a tekintetben, hogy ezen összefüggésben milyen díjazás – amennyiben egyáltalán van ilyen – tekinthető „méltányosnak”.⁶⁷

Ezt a megállapítást lényegében megismétli az irányelv (44) preambulumbekzdése is, amelyben az uniós jogalkotó előirányozta, hogy a kivételek és korlátozások hatálya a szerzői jogi védelem alatt álló művek vagy más, védelem alatt álló teljesítmények bizonyos új felhasználásait illetően még tovább korlátozható legyen.

Azonban sem ez a preambulumbekzdés, sem az irányelv más rendelkezése nem rendelkezik annak lehetőségéről, hogy a tagállamok e kivételek vagy korlátozások hatályát kiterjesszék.⁶⁸

Az irányelv 5. cikkének (5) bekezdése szerint az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontjában foglalt kivétel vagy korlátozás nem lehet sérelmes a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsíthatja a jogosult jogos érdekeit.⁶⁹

⁶³ Padawan-ítélet 46. pont; Copydan Bändkopi-ítélet 23. pont; Microsoft Mobile Sales-ítélet 31. pont.

⁶⁴ Microsoft Mobile Sales-ítélet 33. pont.

⁶⁵ Microsoft Mobile Sales-ítélet 34. pont.

⁶⁶ Ítélet 46. pont.

⁶⁷ Indítvány 63. pont.

⁶⁸ ACI Adam-ítélet 27. pont.

⁶⁹ Indítvány 64. pont.

Az EUB korábbi ítéleteiben foglaltak szerint a méltányos díjazás formáját, módjait és mértékét illetően e díjazásnak, valamint ennél fogva az annak alapját képező rendszernek és e díjazás mértékének a jogosultaknak a magáncélú másolatok készítésével okozott hátrányhoz kell kötődnie.⁷⁰ Minden olyan méltányos díjazás, amely nem kapcsolódik a jogosultaknak az ilyen másolatkészítéssel okozott hátrányához, nem egyeztethető össze a 2001/29 irányelv (31) preambulumbekzdésében kimondott, a jogosultak és a védelem alatt álló teljesítmények felhasználói közötti megfelelő egyensúly biztosításának követelményével.⁷¹

Jelen ügyben a védelem alatt álló művek másolatának egy felhőalapú számítástechnikai tárhelyen történő készítéséhez több, egymással összekapcsolt végberendezésen végezhető többszörözési cselekmény is szükséges. Mivel azonban a szerzői jogi védelem alatt álló tartalom felhőalapú számítástechnikai tárhelyszolgáltatások felhasználása során történő felhőbe való feltöltése, illetve onnan való letöltése magáncélú többszörözésre irányuló egységes folyamatnak minősül, a tagállamok – figyelemmel széles mérlegelési mozgásterükre – adott esetben olyan rendszert is létrehozhatnak, amelyben a méltányos díjazást kizárólag azon készülékek vagy adathordozók tekintetében kell fizetni, amelyek e folyamat szükségszerű részét alkotják, feltéve hogy az ilyen díjazást ésszerűen lehet úgy tekinteni, mint amely a szerzői jogi jogosultnak esetlegesen okozott kárt tükrözi.

IV.2.6. A befizetett díjak visszatérítése

A jelen ügyben a tényállásból megállapítható, hogy a Strato „közvetve már megfizette” németországi szerverei után a szerzői jogdíjakat, mivel azt a gyártó/importőr annak árába már beépítette. Továbbá már az osztrák felhasználók is fizettek szerzői jogdíjat azon eszközök után, amelyek nélkül a tartalmakat eleve nem is lehet feltölteni a felhőbe. A Németországban szerverei után fizetett díjak a jelen eljárás keretében nagyrészt irrelevánsak.⁷²

Ha az Ausztriában tartózkodó természetes személyek számára biztosított felhőalapú számítástechnikai szolgáltatások nyújtása díjköteles, akkor a díjakat Ausztriában kell megfizetni, azonban a Strato kérheti a Németországban befizetett díjak (részbeni) megtérítését. A felhőalapú tárhelyekre vonatkozó további üreshordozó-jogdíj kettős, sőt háromszoros díjfizetési kötelezettséget eredményezne.⁷³

IV.2.7. Összefoglalás

Miként az EUB jelen ügyben hozott ítéletében rögzítette, a tagállamok a magáncélú másolat utáni díj meghatározásakor figyelembe vehetik azt a körülményt, hogy egyes készülé-

⁷⁰ Copydan Båndkopi-ítélet 21. pont; Microsoft Mobile Sales-ítélet 28. pont.

⁷¹ Hewlett-Packard Belgium-ítélet 86. pont; Microsoft Mobile Sales-ítélet 54. pont.

⁷² Indítvány 69. pontjához fűzött 68. lábjegyzet.

⁷³ Amazon 37. pont.

kek és adathordozók alkalmasak arra, hogy azokat a felhőalapú számítástechnika keretében magáncélú másolatok készítésére használják fel. Biztosítani kell, azonban, hogy az így fizetett díj – amennyiben az egységes folyamat keretében több készüléket és adathordozót terhel – a jogosultak által az érintett cselekmények miatt elszenvedett esetleges hátrányt ne haladja meg.⁷⁴

V. Az Európai Bíróság ítélete

Az EUB-nek az előterjesztő bíróság kérdéseire a fenti megfontolásaira tekintettel adott válasza szerint:

1. Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben említett „bármely hordozóra [végzett] többszörözés” kifejezés magában foglalja a szerzői jogi védelem alatt álló művek biztonsági másolatainak magáncélú készítését egy olyan szerveren, amelyen a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatás nyújtója tárhelyet bocsát a felhasználó rendelkezésére.
2. A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontját úgy kell értelmezni, hogy azazal nem ellentétes az e rendelkezésben említett kivételt átültető olyan nemzeti szabályozás, amely a felhőalapú számítástechnikai tárhelyszolgáltatás nyújtóit nem kötelezi méltányos díjazás megfizetésére a szerzői jogi védelem alatt álló művek biztonsági másolatainak természetes személyek – e szolgáltatások felhasználói – általi, magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló, engedély nélküli készítése címén, amennyiben e szabályozás a jogosultak részére méltányos díjazás megfizetését írja elő.

VI. Összegzés

„Jogosult-e a szerzői jogi védelem alatt álló anyagot jogszerűen birtokló természetes személy arra, hogy ezen anyagról pusztán magáncélra másolatot készítsen, és azt díjfizetés ellenében felhőalapú számítástechnika segítségével egy kereskedelmi szerveren tárolja, és ha igen, adott esetben milyen díjat kell a szerzői jog jogosultja részére megfizetni?”⁷⁵

Mivel a vizsgált Austro-Mechana-ügy tényállása kapcsán felvetett kérdés a szerzői és szomszédos jogok, és különösen az ezek alóli kivételek és korlátozások újabb értelmezésének szükségességét kellőképpen indokolta, ezért a bécsi regionális felsőbíróság az EUB-t az uniós jog értelmezésére kérte fel.

⁷⁴ Ítélet 53. pont.

⁷⁵ Indítvány 2. pont.

Az EUB döntése szerint a felhőszolgáltatóknak nem kell feltétlenül díjat fizetniük azért, hogy a szerzői joggal védett művek másolatait privát módon a felhőben tárolják. A felhőbe feltöltött fájl a magáncélú másolatokra vonatkozó szerzői jogi kivétel hatálya alá tartozik. A jogosultakat ezért kártalanítani kellene. Ennek pontos szabályozása azonban az egyes EU-tagállamok döntésén múlik, mely egyben a szabályozás neuralgikus pontját is jelenti.

A jelen ítéletben kifejtettek szerint a nemzeti bíróság feladata, hogy az EUB ítélkezési gyakorlatának megfelelően a nemzeti rendszer sajátos körülményeire és az irányelv által előírt korlátokra tekintettel megbizonyosodjon arról, hogy az ilyen rendszer bevezetését a végső felhasználók azonosítására vonatkozó gyakorlati vagy más hasonló nehézségek igazolják, és hogy a díjfizetésre kötelezettek jogosultak e díj visszatérítését kérni, amennyiben azt nem voltak kötelesek megfizetni.⁷⁶

Mivel a 2001/29 irányelv rendelkezései a méltányos díjazás rendszerének különböző elemeit ennél részletesebben nem szabályozzák, így ennek kérdése az uniós jog önálló fogalma,⁷⁷ amelyet az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni.

A „bármely hordozóra” kifejezés tág értelemben az összes olyan adathordozóra vonatkozik, amelyen védelem alatt álló művet többszörözhetnek, beleértve a felhőalapú számítástechnika keretében használt szervereket is. EUB állandó ítélkezési gyakorlata szerint ha valamely területet uniós szinten harmonizáltan szabályoztak, minden e területre vonatkozó nemzeti intézkedést e harmonizációs intézkedés rendelkezései alapján kell megítélni.⁷⁸

Az ítélet túlmutat a Strato által kínált szolgáltatás sajátosságain, de nem részletezi a szolgáltatónak az általa kínált sokszorosítás engedélyezésében való részvételének szintjét vagy a „szolgáltatás” jellegét.

Az ügy kapcsán azonban feltétlenül meg kell jegyezni, hogy nem minden jogosult kívánja engedélyezni művei és védelem alatt álló teljesítményei felhőalapú számítástechnikai szolgáltatások keresztül történő felhasználását.

A területiség elvének megfelelően a törvény bár csak az illető állam területén, de ezen a területen mindenkire nézve – tehát a külföldiekre éppúgy, mint az ott honosokra – egyaránt hatályos. A szerzői jog és a szomszédos jogok a területiség elvének hatálya alá tartoznak. Az engedélyek országonként eltérő alapokon működnek, ami a megszerzendő engedélyek számát megsokszorozza. Kétségtelen, hogy a tartalommegosztó szolgáltatásokon keresztül online elérhetővé tett tartalmak több különböző típusú jogosultságot is magukban foglalhatnak.

Az érdekek méltányos egyensúlyának megtalálása céljából a tagállamok számára mindenképpen célszerű lenne felülvizsgálni a magáncélú másolás kérdéseit annak tisztázása

⁷⁶ Microsoft Mobile Sales-ítélet 35. pont.

⁷⁷ Padawan-ítélet 37. pont.

⁷⁸ 2001. december 13-i DaimlerChrysler-ítélet C-324/99, EU:C:2001:682 32. pont; 2008. január 24-i Roby Profumi-ítélet, C-257/06, EU:C:2008:35 14. pont; 2009. október 1-jei HSBC Holdings és Vidacos Nominees-ítélet C-569/07, EU:C:2009:594 26. pont.

céljából, hogy a felhőszolgáltatót érintő műszaki lánc átfogó elemzése fényében egyetlen folyamat azonosítható-e. Így a méltányos kártérítés fizetési kötelezettségének megkésztérése vagy akár megháromszorozása elkerülhető lehetne.

Mivel a felhőbe feltöltött másolat magáncélú másolatnak minősül, így a felhőszolgáltatóknak nem kell feltétlenül díjat fizetniük ügyfeleiknek azért, hogy a szerzői joggal védett művek másolatait privát módon a felhőben tárolják.

Az eset kapcsán az EUB emlékeztetett arra, hogy az EUMSZ 267. cikke által létrehozott együttműködési rendszer a tagállami bíróságok és az EUB feladatainak egyértelmű szétválasztásán alapul. Az e cikk alapján kezdeményezett eljárás keretében a nemzeti jogszabályok értelmezése a nemzeti bíróságok feladata, nem pedig az EUB-é, amely nem dönthet a belső jogszabályoknak az uniós jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségéről. Ezzel szemben az EUB hatáskörrel rendelkezik arra, hogy tájékoztassa a nemzeti bíróságot minden olyan, az uniós jog értelmezésére vonatkozó szempontokról, amely lehetővé teszi számára a belső jogszabályok uniós jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségének értékelését.

Így bár a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdések szó szerinti jelentése értelmében az EUB-nek a belső jogi rendelkezések uniós joggal való összeegyeztethetőségének kérdésében kellett állást foglalnia, nem volt semmi akadály annak, hogy az EUB a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ adjon azzal, hogy az uniós jog értelmezésére vonatkozó olyan szempontokról, amelyek lehetővé teszik ez utóbbi számára, hogy saját maga döntsön a belső jognak az uniós joggal való összeegyeztethetőségéről, tájékoztatta.⁷⁹

A kérdést előterjesztő bíróság feladata az ítéletben foglaltak végrehajtása, különös tekintettel az alábbiakra.

- Megvizsgálni, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének *b*) pontja szerinti kivételt alkalmazó tagállamok rendelkeztek-e a jogosultak kompenzálását szolgáló méltányos díjazás rendszeréről.
- Annak vizsgálata és szükség szerinti megállapítása, hogy – amennyiben a szerzői jogi védelem alatt álló művek biztonsági másolatainak magáncélú készítése olyan szervezen történik, amelyen a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatás nyújtója tárhelyet bocsát a felhasználó rendelkezésére – az érintett többszörözéseket természetes személyek magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgálva végzik.
- Fel kell tárnia azt, hogy ha a nemzeti jog szerint a magáncélú többszörözési jogdíjat nem a készülékek után, hanem az adathordozók után kell fizetni, a természetes személyek magáncélú többszörözéssel kapcsolatos magatartásának változásai következtében – amelyek nem önmagában a készülékek és adathordozók széles körén, hanem egyre inkább felhőalapú számítástechnikai szolgáltatásokkal együtt használt, korlátozott számú készüléken és adathordozókon, például okostelefonokon és tableteken

⁷⁹ 2020. április 30-i CTT – Correios de Portugal-ítélet, C-661/18, EU:C:2020:335, 28–29. pont.

alapulnak – a díjak is inkább a készülékekre és adathordozókra, mintsem a felhőalapú számítástechnikai szolgáltatásokra terelődnek-e.

- Arra tekintettel, hogy a 2001/29 irányelv rendelkezései nem szabályozzák részletesebben a méltányos díjazás rendszerének különböző elemeit, így a tagállamok feladatát képezi különösen azon személyek meghatározása, akik e díjazást kötelesek megfizetni, valamint e díjazás formájának, részletszabályainak és mértékének rögzítése.

A tagállamok nem kötelesek kártérítésre kötelezni a felhőszolgáltatókat, feltéve, hogy a „méltányos kompenzáció” esetkörét szabályozzák. A jogosultakat kártalanítani kell. Ennek módját és szabályait a tagállamok önállóan határozták meg. Ennek érdekében a tagállamoknak a jogtulajdonosok méltányos díjazását is feltétlenül szabályozniuk kell.

Az EUB jelen döntésében is következetesen alkalmazta az ítélkezési gyakorlatában lefektetett elveit, ezzel is hozzájárulva az egységes tagállami gyakorlat kialakításához.

Az ügyet végső fokon az osztrák bíróságnak kell eldöntenie. Kérdéses azonban, hogy milyen intézkedések foganatosításával tudja az ítéletben megjelölt feladatait teljesíteni. Ennek során az EUB fenti jogértelmezése kötelező.